

IETEIKUMI AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒM PAR DARBU AR TREŠO VALSTU VALSTSPIEDERĪGAJIEM – STUDENTIEM

Kultūras ministrija

leteikumi veidoti, balstoties Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda projekta **"Starpinstolucionālās un starpprofesionālās sadarbības pilnveidošana darbam ar trešo valstu pilsoņiem"** (Granta līgums Nr. IF/2013/3/4) ietvaros īstenošanai diskusijai "Kontaktbirža", kurā piedalījās augstskolu pārstāvji un studenti – trešo valstu valstspiederīgie. Diskusijas gaitā dalībnieki formulēja izaicinājumus kā no ārvalstu studentu, tā augstskolu darbinieku skatupunkta piecās galvenajās jomās – nodarbinātība, brīvais laiks, līdzdalība, izglītība un sadzīve, kā arī sniedza vairākus priekšlikumus, kā uzlabot situāciju šajās jomās. Šis materiāls iecerēts kā iedvesmas avots turpmākajam darbam un augstskolu nākotnes projektiem.

Projektu (līdz)finansē Eiropas Savienība. Projekta "Starpinstucionālās un starpprofesionālās sadarbības pilnveidošana darbam ar trešo valstu pilsoņiem" īstenošana tiek līdzfinansēta 75% no Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda un 25% no valsts budžeta līdzekļiem. Šī publikācija ir veidota ar Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda atbalstu. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Patvērums "Drošā māja""". Granta līguma Nr. IF/2013/3/4.

NODARBINĀTĪBA

Problēmas un izaicinājumi

- Studentu uzturēšanās atļauja ļauj studentam strādāt tikai 20 stundas nedēļā.
- ERASMUS programmas studentiem nav iespēju strādāt.
- Pirms ierašanās Latvijā studenti rēķinās, ka varēs strādāt daļējas slodzes darbu, tomēr to ir grūti atrast.
- Darba devēji nav ieinteresēti pieņemt studentus darbā uz pusslodzi.
- Darba devēji nav ieinteresēti pieņemt darbā ārvalstniekus.
- Darba vietās pārsvarā nepieciešamas latviešu valodas zināšanas.

- Valodas barjeras dēļ grūti atrast prakses vietas.
- Kultūras/tradīciju atšķirības darba vidē.

Iespējamie risinājumi

- Pirms studentu uzņemšanas augstskolā izskaidrot Latvijā esošo likumdošanu attiecībā uz nodarbinātību, kā arī uzsvērt, ka ārvalstu studentu prioritāte/mērkis Latvija ir mācības.
- Izskatīt ERASMUS studentu un pilna laika studentu iespējas strādāt, rast iespējas pilna laika studentiem strādāt vairāk par 20 stundām nedēļā (augstskolu vadība sadarbībā ar Darba devēju konfederāciju un Labklājības ministriju varētu rosināt izmaiņas normatīvajos aktos).
- Veicināt darba devēju ieinteresētību par ārvalstu studentu vēlmēm strādāt, organizējot informatīvos un sabiedrības integrācijas pasākumus, kā arī veidot izpratni par kultūru daudzveidību un to izpausmēm sadzīvē.

- Augstskolu ārvalstu studentu atbalsta personālam sadarbībā ar Valsts nodarbinātības aģentūru, darba devējiem regulāri veidot piedāvājumu par darba iespējām atbilstoši studentu valodu zināšanām, piemēram:
 - ✓ Tehniskie darbi
 - ✓ Gids
 - ✓ IT tehnoloģijas
 - ✓ Augstskolu biroji
 - ✓ Bibliotēkas
 - ✓ Servisi/pakalpojumi/sociālie pakalpojumi
- Augstskolas varētu slēgt sadarbības līgumus ar starptautiskiem uzņēmumiem, lai ārvalstu studentiem sniegtu iespējas darbā sazinā izmantot dzimto valodu vai sev zināmās svešvalodas.
- Jāpiedāvā/jānodrošina studentiem kvalitatīvas latviešu valodas apguves iespējas:
 - ✓ Uzlabot esošo nodarbību kvalitāti.
 - ✓ Papildus nodarbību piedāvājums sadarbībā ar Studentu pašpārvaldēm, sabiedriskām organizācijām.
- Izglītot studentus par darba tirgus situāciju Latvijā, iespējām meklēt darbu, iestādēm un organizācijām, kuras piedāvā darbu, kā arī motivēt studentus apgūt latviešu valodu.
- Organizēt darba devēju un studentu regulāras tikšanās, forumus, diskusijas.
- Augstskolu ārvalstu studentu atbalsta personāls varētu veidot ārvalstu studentu datu bāzi, kurā tiktu iekļautas, piemēram, studenta valodu prasmes, konkrētas zināšanas un darba iemaņas.

BRĪVAIS LAIKS

Problēmas un izaicinājumi

- Studentiem bieži trūkst iespēju lietderīgi izmantot brīvo laiku.
- Studenti ne vienmēr prot plānot savu laiku.
- Studentiem trūkst informācijas par iespējām līdzdarboties studentu sabiedriskajā dzīvē, pasākumu organizēšanā.
- Nepietiekama komunikācija gan starp ārvalstu studentiem, gan ar vietējiem studentiem.
- Daļa studentu pārmērīgi lieto alkoholu.
- Vietējās sabiedrības neviennozīmīgā attieksme pret ārvalstniekiem, nevēlēšanās komunicēt.
- Studentiem trūkst kontakta ar vietējiem iedzīvotājiem.

Iespējamie risinājumi

- Augstskolu ārvalstu studentu atbalsta personālam vajadzētu informēt studentus par brīvā laika lietderīgas pavadīšanas iespējām, piemēram, līdzdalību NVO, aktīvās atpūtas piedāvājumiem, kultūras aktualitātēm, notikumu un pasākumu uzziņu portāliem u. c.
- Augstskolu ārvalstu studentu atbalsta personāls varētu sniegt atbalstu studentiem laika plānošanas prasmju apguvē.
- Veidot konsultačīvo dienestu – regulāri noteiktos laikos studenti varētu klātienē saņemt atbildes uz viņus interesējošiem jautājumiem.
- Ieteicama regulāra “ziņu lapa” vai interneta portāls, kurā students varētu atrast sev vajadzīgo informāciju par aktualitātēm brīvā laika pavadīšanai.

- Izmantot sociālos tīklus, piemēram, *Facebook*, kurā studenti var pieslēgties savas augstskolas studentu kopai.
- Augstskolu ārvalstu studentu atbalsta personālam veicināt studentu apvienošanos studentu biedrībās (piemēram, „Āzijas studenti Latvijā”) un/vai iesaistīt viņus augstskolu pašpārvalžu/parlamentu darbībā.
- Augstskolu ārvalstu studentu atbalsta personālam, Studentu pašpārvaldēm organizēt dažadus pasākumus, kuros ārvalstu studentiem būtu iespēja atrast draugus, sadarbības partnerus, komunīcēt savā starpā. Izmantot labās prakses piemērus – katram ārvalstu studentiem ir piesaistīti 2–3 vietējie studenti, kuri paīdz studentam adaptēties jaunajā vidē, sameklēt draugus, apzināt iespējas apmierināt studentu intereses.
- Izglītot studentus par Latvijā dzīvojošo tautību kultūru, cilvēku uzvedības modeļiem un komunikāciju. Veicināt savstarpējo kultūras atšķirību pieņemšanu un toleranci.
- Studentu pašpārvalde un augstskolu ārlietu departamenti varētu organizēt pasākumus ārvalstu studentiem kopā ar vietējās kopienas iedzīvotājiem.
- Informēt studentus par smēķēšanas un alkohola lietošanas noteikumiem sabiedriskajās vietās, brīdināt par iespējamām sekām veselībai, administratīvajiem sodiem.

LĪDZDALĪBA

Problēmas un izaicinājumi

- Joprojām pastāv dalījums – ārvalstu studenti un vietējie studenti. Vietējie studenti turas atstatus.
- Ārvalstu studenti ne vienmēr ir informēti par līdzdalības iespējām.
- Ne vienmēr pasākumi, projekti ir pieejami ārvalstu studentiem valodas barjeras dēļ.
- Studentiem netiek piedāvāts iesaistīties semināros, nodarbībās, kuros viņiem būtu iespēja dalīties pieredzē un zināšanās par savu valsti.

Iespējamie risinājumi

- Studentu pašpārvaldēm, augstskolu ārlietu departamentiem būtu jāorganizē kopīgi pasākumi, aktivitātes, kuros aicināti piedalīties gan vietējie, gan ārvalstu studenti. Mācību procesā varētu organizēt vismaz dažas lekcijas/praktiskas nodarbības mēnesī, kurās līdzdarbotos gan vietējie, gan ārvalstu studenti.
- Augstskolām izvirzīt nosacījumu, lai studentu pašpārvaldē būtu iesaistīts noteikts skaits ārvalstu studentu.
- Visām augstskolām, savstarpēji sadarbojoties, organizēt kopīgus pasākumus, aktivitātes vietējiem un ārvalstu studentiem.
- Veidot sadaļu augstskolas mājas lapā, kurā būtu informācija par līdzdalības iespējām arī angļu un/vai citās svešvalodās. Arī sadaļa par augstskolas aktualitātēm ir jātulko svešvalodās.

- Iespēju robežas jādrošina tulkošana augstskolu pasākumos, piemēram, nelielām grupām par tulkošanu varētu būt atbildīgi vietējie studenti, kuri pārvalda attiecīgo valodu.
- Jāveido sistēma, kas stimulētu ārvalstu studentus apgūt latviešu valodu, augstskolās būtu jābūt arī cilvēkam, kurš par to ir atbildīgs.
- Iespējams, jāpārdomā studentu izmitināšana kopmītnēs – piedāvāt dzīvot kopā ārvalstniekiem ar vietējiem studentiem.
- Iespējams, pasniedzējiem kopā ar studentiem jāaplāno lekciju, nodarbiņu saturs, atbalsta personālam – iekšējās kārtības noteikumi un režīms, studentu pašpārvaldei – pasākumi un to saturs, norise.
- Iesaistīt ārvalstu studentus brīvprātīgā darba un labdarības iniciatīvās.
- Katrai augstskolai izstrādāt savu studentu integrācijas programmu, iesaistot pašus studentus un balstoties studentu pašu izteiktajās vajadzībās. Var izmantot biedrības “Risinājumu darbnīca” metodoloģiju un informatīvo materiālu “Kompass dzīvei Latvijā.”
- Augstskolu pasniedzējiem ir jāpierāda svešvalodu zināšanu līmenis, piemēram, jāiesniedz zināšanas apliecinot sertifikāts, jāsaņem studentu atsauksmes.
- Augstskolām ir jāizrina studentu vajadzības, regulāri jāuzklausa viedokļi par programmu kvalitāti (papildus aptaujai mācību gada vai perioda beigās), jāizstrādā programmu saturs atbilstoši vajadzībām.
- Izveidot mācību telpu, kurā studentiem būtu iespēja mācīties 24 stundas diennaktī.

IZGLĪTĪBA

Problēmas un izaicinājumi

- Ārvalstu studentiem nav kontakta ar vietējiem studentiem.
- Ārvalstniekiem grūti pierast pie Latvijas mācību procesa prasībām un standartiem.
- Studentiem ir problēmas komunikācijā ar gados vecākiem pasniedzējiem.
- Studenti nav apmierināti ar mācību programmām, tās nav sagatavotas ārvalstnieku vajadzībām.
- Studenti nav apmierināti ar lekciju grafiku.
- Trūkst atvērtu, kopīgu mācību telpu, kur mācīties 24 stundas diennaktī.

Iespējamie risinājumi

- Augstskolās varētu izveidot telpu, kurā varētu mācīties un kontaktēties ārvalstnieki ar vietējiem.
- Augstskolu ārvalstu studentu atbalsta personālam (konsultantam) jāsniedz maksimāls atbalsts, ievadot studentu Latvijas augstskolas mācību procesos, noteikumos utt.
- Augstskolām jāizstrādā informatīvs materiāls svešvalodās par dzīvi augstskolā, Rīgā, Latvijā.
- Augstskolām jānodrošina pasniedzēji, kuri labi pārvalda svešvalodas, kā arī jāorganizē pasniedzējiem semināri/kursi par starpkultūru attiecībām, jāpaplašina pasniedzēju prasmes komunikācijā un mācību metodēs.

SADŽĪVE

Problēmas un izaicinājumi

- Ilgas pēc mājām, grūtības iejusties citā kultūrvīdē, valodas problēmas, trūkst uzticības personas.
- Grūtības atrast lētus dzīvokļus, ir gadījumi, kad dzīvokli nevēlas izīrēt studentiem no Indijas, Nigērijas.
- Kopmītnu personāls nepārvalda angļu valodu.
- Ir grūtības komunikācijā ar pakalpojumu sniedzējiem – vajadzīgs ārsts, kurš saprot angļu valodu, taksometra vadītāji, pārtikas preču markējumi tikai latviešu valodā.
- Studenti ne vienmēr pieņem esošos iestādes noteikumus.
- Trūkst ārvalstu studentu vajadzībām atbilstošu apdrošināšanas polišu piedāvājuma.

Iespējamie risinājumi

- Nodrošināt atbalsta personu tiešo komunikāciju ar studentiem, uzklasot viņu problēmas, uzmundrinot, nodrošināt psihologa konsultācijas (piemēram, RTU studentiem nepieciešamo informāciju vai atbalstu ir iespējams saņemt Studentu servisa centrā, kopmītnu pirmajā stāvā – informācija, psihologs, karjeras konsultācijas katru darba dienu no 8 līdz 20).
- Risinot izmitināšanas jautājumus, izmantot Studentu servisu (ERASMUS *Buddy* sistēma), priesaistīt nekustamo īpašumu kompānijas, attīstīt dienesta viesnīcu servisu, meklēt viesgimenes.
- Nodrošināt augstskolas kopmītnu personālu ar atbilstošām svešvalodu zināšanām.
- Izveidot angļiski runājošo ārstu sarakstu, izmantot *AirBaltic* taksometru pakalpojumus, ieteikt studentiem runāt ar atbalsta personālu par grūtībām, ar kurām saskaras ikdienā, piemēram, iepērkoties veikalos, savukārt augstskolu personālam sekmēt vietējo studentu iesaistīšanos ārvalstu studentu atbalstā.
- Lai studenti pildītu esošos iestādes noteikumus, ieteicams slēgt sadarbības līgumus ar konkrēti norādītiem pienākumiem un nosacījumiem, kā arī skaidri norādītām sekām par līguma nosacījumu pārkāpumu. Nepieciešami vieglā valodā sagatavoti līgumu tulkojumi.
- Augstskolu asociācijai apkopot svarīgākos kritērijus, kas raksturotu efektīvu studentiem – trešo valstu valstspiederīgajiem nepieciešamo apdrošināšanas polisi, un vērsties pie apdrošinātājiem ar aicinājumu veidot šādu piedāvājumu.
- Augstskolām veidot publiski pieejamu to medicīnas iestāžu un darbinieku sarakstu, kas pārvalda svešvalodas.

NVO "Patvērums "Drošā māja""

Tālrunis: (+371) 67898343

E-pasts: drosa.maja@gmail.com

Mājas lapa: www.patverums-dm.lv

"LAKMA"

E-pasts: info@lakma.lv

Mājas lapa: www.lakma.lv